

FUTURE
CHALLENGES
IN THE NORDICS

ACADEMY OF FINLAND

Maaseudun asuttavuus nuorten näkökulmasta

Kaisa Vehkalahti
Akatemiatutkija, Jyväskylän yliopisto

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

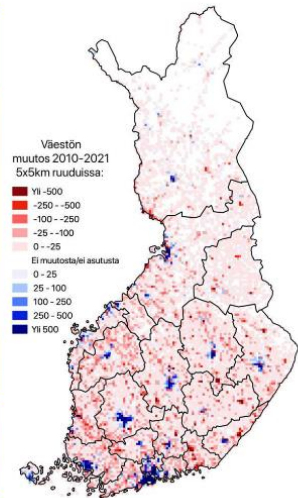

Väestörakenteen muutokset globaali, historiallisesti pitkäkestoinen ilmiö

- Pitkäkestoinen, aaltomaisesti mutta vääjäämättömästi etenevä ilmiö?
- Laajasti tunnistettu **globaalin pohjoisen ilmiö**; *Mobility imperative* (Farrugia 2016); *Rural exodus* (Johansson 2016)
- Nuoret väestöryhmä, jolta **yhteiskunta edellyttää liikkuvuutta** – yhdenvertaisuuskysymys (Armila ym. 2018; Juvonen ym. 2019; Vehkalahti & Armila 2021)
- Tavoittavatko tilastot muuttoliikkeen taustalla olevien tekijöiden moninaisuutta: erilaisten alueiden erilaisia piirteitä, nuorten eroja?

Ikäryhmittäinen väestönkehitys kaupunki-maaseutu-luokituksen mukaan vuosien 2010–2022 aikana

	Sisempi kaupunkialue	Ulompi kaupunkialue	Kaupungin kehysalue	Kaupungin läheinen maaseutu	Maaseudun paikalliskeskukset	Ydin-maaseutu	Harvaan asuttu maaseutu
Alle 6	-3592	-18890	-14320	-11110	-6278	-13243	-6370
7–12	22732	9786	-321	-2343	-787	-4170	-4058
13–15	5793	3147	1164	-767	-755	-3356	-3368
16–19	-59	-2180	-988	-2588	-2966	-8164	-5972
20–24	6067	-2953	-2699	-3917	-4620	-10356	-5207
25–34	56567	6392	-5628	-8046	-3935	-10377	-4339
35–44	64063	15113	-4261	-4700	-1471	-7063	-5947
45–54	-12378	-7233	-1724	-9550	-10024	-25794	-23470
55–64	-16879	-3639	-1643	-5917	-8625	-18693	-12768
65–74	50653	52314	22415	15635	11915	20427	11521
75–84	44257	38360	15270	6193	7395	5948	1566
Yli 84	17643	11004	4118	1957	3414	3573	2476

Negatiivinen, ongelmakeskeinen mediapuhe vahvistaa stigmaa

- Vahvistaa käsitystä **maaseudusta nuorisokulttuurisesti ei-haluttavana paikkana**, josta kuuluukin haluta lähteä pois (Harris ym. 2021; Farrugia & Ravn 2022; Armila ym., tulossa 2025)
- Maaseudun nuoria ei nähdä sellaisina kuin he ovat, vaan ”muuttoliikkeen ongelmana”
- Nuoret sisäistävät ulkoapäin katsovan, urbaania elämäntapaa arvostavan katseen

Tyttö 2: En tiä ollaanko ikinä oikeestaan silleen tälleen kunnolla puhuttu näistä tämmösistä [*maaseudulle jäämisestä vaihtoehtona*].

Tyttö 1: Ei mullekaan tuu mieleen ... me vaan puhutaan aina kuinka pitää valita, mihin lähtee opiskelemaan. Tai silleen oikeestaan..

Tyttö 2: Mihin kauas muuttaa pois.

Tyttö 1: Niin. Sitä enemmän, että nyt pitäs jo miettiä että mihin haluaa lähtä sitten kun on (-).

Tyttö 5: Eihän meille ikinä olla sanottu, että hei mitä jos jäisitte tänne. Meillehän aina sanotaan, että mihin haette, hakekaa johonkin!

Tyttö 2: Niin et mihin sä haluat muuttaa.

Tyttö 1: Niin.

(Nuorten tulevaisuustyöpaja 2024, ydinmaaseutu)

Negatiivinen, ongelmakeskeinen mediapuhe vahvistaa stigmaa

- Ongelmakeskeisen puheen sijaan tärkeä kiinnittää huomiota myös positiivisiin kokemuksiin: **Mitä nuoret arvostavat maaseudulla?** (mm. *Tuuva-Hongisto 2018; Juuret juniorille 2021*)
- Alueilla asuville lapsille ja nuorille **maaseutu ei ole syrjäseutua, vaan oman elämän keskipiste**
- Nuoret arvostavat maaseutuympäristössä esim. vapautta, luontoa, rauhaa, eläimiä, mahdollisuuksia toteuttaa itseään, maaseututaitoja – vrt. *Maaseutubarometri 2024*
- Nuoret aktiivisia oman arjen, esim. vapaa-ajan harrastusten rakentajia (*Armila ym. 2021; Pöysä 2022; Käyhkö ym. tulossa 2025*)

”Noita vanhempia autoja, onko niitä kolme vai neljä nyt. Semmosia kesäautoprojekteja. Se lähinnä tuo virityshomma ja, auton virityshomma ja sitten sitä ulkonäköä vähän parannella ja, mitä kaikkia noissa vanhoissa nyt on. Pari on nyt 80-luvun autoja, vanhoja mersuja ja, sitten on 90-luvun autoja on kans. Mulla on tossa kotipaikalla on halli. Siellä on kaks autoa nytten ja sitten on -- tuolla tyttökaverin porukoilla niin siellä on semmonen isompi halli niin siellä on nyt tällä hetkellä yks auto.” (Mies, 19)

Päätös maaseudulta lähtemisestä ei ole yhtäkkinen eikä palaudu yhteen tekijään

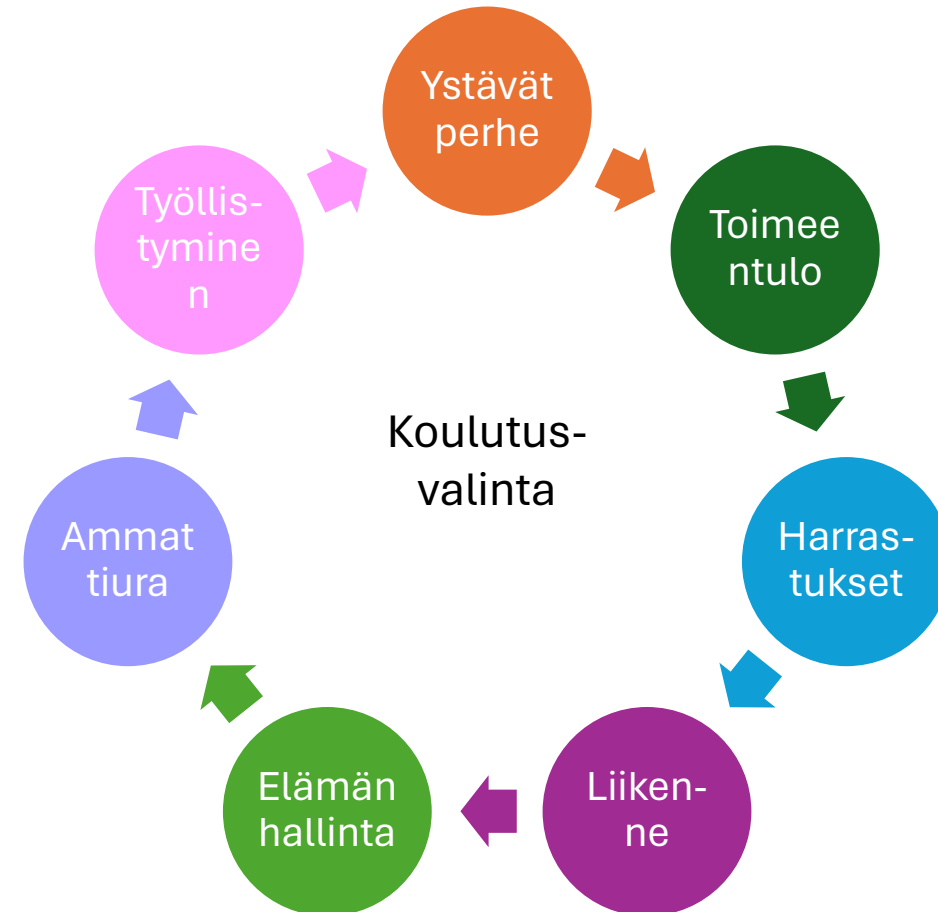
- Harva nuori haluaa / on valmis muuttamaan peruskoulun päättyessä kauas
- **Toisen asteen koulutuksen saatavuus** ohjaa nuorten elämänpolkuja merkittäväällä tavalla (*Vehkalahti & Armila 2021; Tolonen ym. 2021*)
- Koulutusvalinta kiertyy **kokonaisvaltaisesti** nuoren elämän muihin ulottuvuuksiin, prosessi (*Ristaniemi ym. 2024*)

”Kyllä muuttaa eka pois johonkin sitten koulun jälkeen, mutta oon mäkin miettiny, et kyl mä saatan muuttaa johonkin semmosen pienempään kaupunkiin sitten kun, jos asettuu aloihaluanko mä olla missään isossa kaupungissa silleenlleen. En mä tiiä”

(Nuorten tulevaisuustyöpaja 2024)

Päätös maaseudulta lähtemisestä ei ole yhtäkkinen eikä palaudu yhteen tekijään

- Harva nuori haluaa / on valmis muuttamaan peruskoulun päättyessä kauas
- **Toisen asteen koulutuksen saatavuus** ohjaa nuorten elämänpolkuja merkittäväällä tavalla
- Koulutusvalinta kiertyy **kokonaisvaltaisesti** nuoren elämän muihin ulottuvuuksiin, prosessi (*Ristaniemi ym. 2024*)

Monipaikkaisuus on jo maaseutu- alueiden nuorten todellisuutta

- Seurantatutkimustieto (Vehkalahti & Armila 2021; Ristaniemi ym. 2024) osoittaa, että maalta koitoisin oleville nuorille tyypillistä **pitkä elämänvaihe, jolloin elämä jakautuu sekä maaseutu- että kaupunkiympäristöihin**
- **Valmius liikkuvuuteen usein jopa elinehto** maaseudulle ”jäämiseksi” (Rönnlund & Tollefsen 2023)
- Mentaalinen monipaikkaisuus: urbaanit, globaalit nuorisokulttuuriset piirteet läsnä maaseudulla asuvien nuorten arjessa (mm. virtuaaliset yhteisöt), toisaalta kaupunkielämään halutaan yhdistää maaseutumaisia piirteitä
- Näkökulman muutos paikallaan? Lähteä vs. jäädä -problematiikan sijaan **paikkojen lomittuminen, toisiaan täydentävyys**

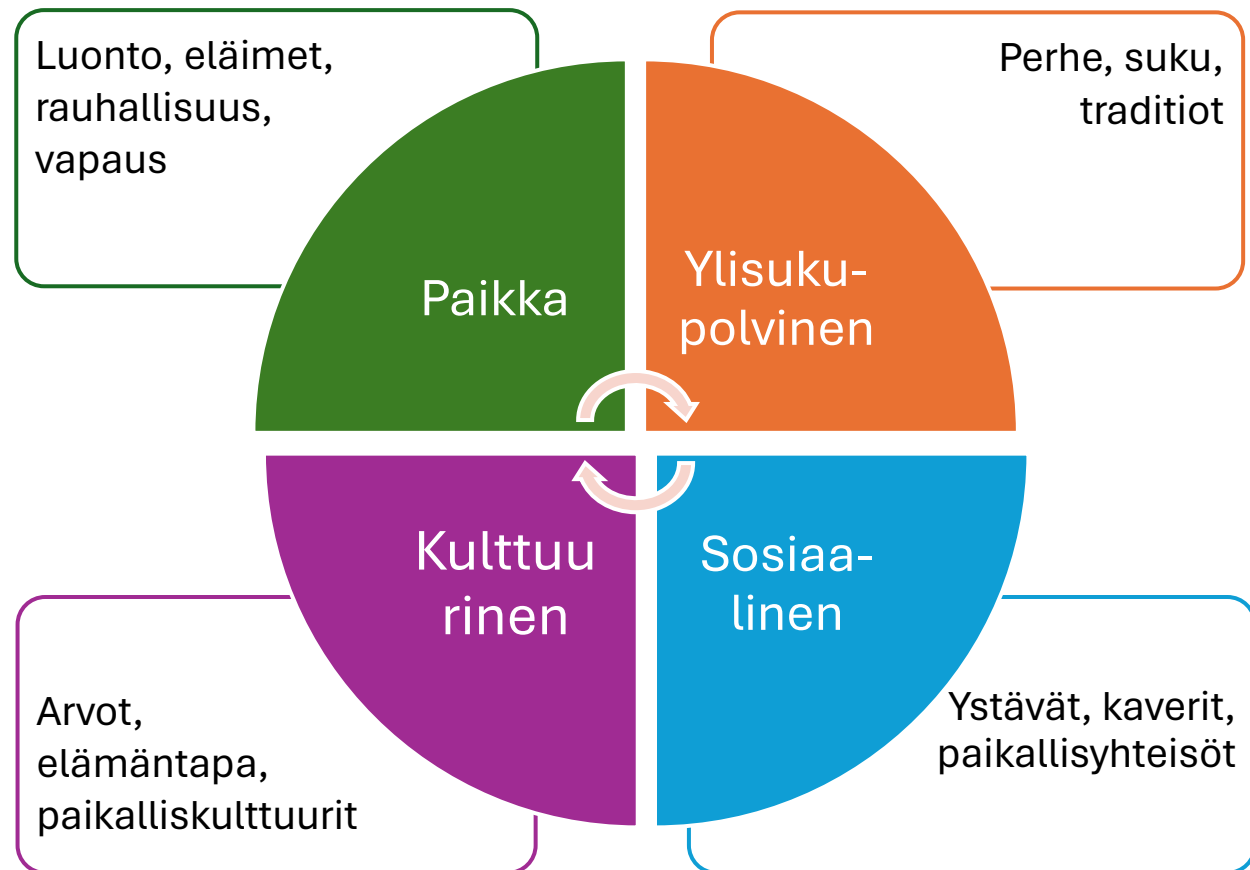
K: Missä sun koti on tällä hetkellä, kumpaa sä sanot kodiksi?

V: Mä kyl sanon kumpaakin kodiksi mutta, kyl musta tuntuu tällä hetkellä vieläkin, ku ainakin on noi lemmikit tuolla kotona ne on mulle niinku tosi tärkeitä, niin aina kun mä meen [kotipaikkakunnalle] niin musta tuntuu et mä meen niinku takas kotiin ja siellä mä oon niinku semmonen, että musta on ihanaa mennä kotiin kun siellä on niin rauhallista. Että täällä [opiskelukaupungissa] on vähän niinku, kun tuntuu että kaikki on jotenkin niin hektistä täällä ja kaikilla on kauhee kiire niin mä en oikein tykkää semmosesta niin, saa olla ihan rauhassa. Se on kiva.

(Nainen 22)

Maaseudulle asettuminen edellyttää nuorilta vahvaa kuuluvuuden kokemusta

- **Kuulumisen kokemus** (*belonging, Harris–Cuervo–Wyn 2021; Vehkalahti & Ristaniemi 2022*)
- Maaseudulle asettuminen näyttää edellyttävän **vahvaa kiinnittymistä useilla ulottuvuuksilla** (*Eriksen & Vehkalahti 2024, tulossa*)
- Erityisesti tytöillä & nuorilla naisilla korostuu **pienien yhteisöjen ulossulkevat piirteitä**, (*mm. Käyhkö & Armila 2021 vrt. Maaseutubarometri 2024*); *Gendered district effect* (*Eriksen & Andersen 2023*)

Lasten ja nuorten kuulemisella on merkitystä

- **Lasten ja nuorten kuuleminen heidän elämänsä läheisestikin liittyvissä muutoksissa riittämätöntä**, esim. kouluverkkomuutokset (Räkköläinen ym. 2022)
- **Nuorten muutosvoima maaseudun kehittämisen tueksi** sen sijaan, että ne nuoret, jotka eivät koe ‘sopivansa’ maaseutuyhteisöihin, muuttavat pois
- **Nuorten tulevaisuuden unelmat ovat ihmisen kokoisia**: palveluiden turvaaminen, liikenne, työ – maaseudun pysyminen elävänä

“Avoid “youth-washing” and tokenism when involving young people in policy-making processes.

Their contributions are more than symbolic. Involving young people should not be a “box-ticking” exercise with no intention of making any real impact.“

Rooting for the Rural: Changing narratives and creating opportunities for Nordic rural youth. Nordregio policy brief 2023:5

K1: Mikä ois teidän ykkösunelma sille maaseudulle?

V3: Asutettu. Ja silleen et syrjäseudullakin ois enemmän [asutusta].

V4: Asutettu ja elävä, elävä.

V5: Elävä, siis semmonen yhteisöllinen.

V1: Niin että on siis järkevä asua myös maalla, että voi jos haluaa.

V3: Ja palvelut leviäis myös vähän silleen laajemmaksi.

V2: Jep, ja matkat ja ne ois jotenkin järkätty järkevästi, että jotenkin tietäis että..

V5: ...sujuis.

V1: Niin että vaikka ei..

V2: Junat tai jotku, en tiiä mitä vekottimia sitten on 50 v päästä.

V1: Niin vaikka just on pienempiä kaupunkeja että niis ei oo silleen, ei oo vaikka jotkut isot lääkärit tai semmoset, niin et ne ei oo vaan isoissa kaupungeissa ja pitää matkustaa kauheen pitkälle, voi olla semmosia pienempiäkin (-).

(Nuorten tulevaisuustyöpaja 2024, ydinmaaseutu)

Kiitos!

Minun
Maaseutuni
www.minunmaaseutuni.fi
@maaseutuni

Kaisa Vehkalahti, Jyväskylän yliopisto
Helena Ristaniemi, Jyväskylän yliopisto
Ville Pöysä, Jyväskylän yliopisto
Lauri Julkunen, Jyväskylän yliopisto
Maria Vanha-Similä, Jyväskylän yliopisto
Päivi Armila, Itä-Suomen yliopisto
Mari Käyhkö, Itä-Suomen yliopisto

Viitattu kirjallisuus

- Eriksen, I-M & Andersen, P. L. (2023) The gendered district effect: psychosocial reasons why girls wish to leave their rural communities. *Journal of Youth Studies*, DOI: 10.1080/13676261.2023.2270523
- Eriksen, I. & Andersen, P. L. (2021) *Ungdomstilhørighet, Trivsel og framtidens planer I Distrikts Norge: En Flermetodiskanalyse av Betydningen av Bosted, Kjønnogsosioøkonomiskeresurser*. NOVA Rapport 2/2021. Oslo: Oslo Metropolitan University.
- Farrugia, D. (2016) The mobility imperative for rural youth: The structural, symbolic and non-representational dimensions of rural youth mobilities. *Journal of Youth Studies* 19 (6), pp. 836–851.
- Harris, A., Cuervo, H. & Wyn, J. (2021) *Thinking About Belonging in Youth Studies*. Cham: Palgrave Macmillan.
- Johansson, M. (2016) Young women and rural exodus: Swedish experiences. *Journal of Rural Studies*, 43, pp. 291–300.
- Julkunen, L. (2024) *Nuoret ja muuttuva maaseutu Pohjoismaissa. Katsaus historiaan ja tutkimuksen painopisteisiin*. Verkkojulkaisu 183. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura.
- Juvonen, T., & Romakkaniemi, M. (2019) Between mobility and belonging: The meanings of locality among youth in Lapland in the transition to adulthood. *Young*, 27(4), pp. 321–335.
- Käyhkö, M. & Armila, P. (2021) "...et sit yhenkään miehen takia jää tänne". Romanttiset suhteet syrjäseudulla kasvaneiden tyttöjen elämässä. *Nuorisotutkimus* 39: 3–20.
- Pöysä, V. (2022) *Syrjäseudun pojat: tutkimus paikasta, materiasta ja maskuliinisuudesta aikuistuvien poikien elämässä*. Joensuu: University of Eastern Finland.
- Ristaniemi, H., Vehkalahti, K., & Pöysä, V. (2024) Going against the grain? A longitudinal study of the material-discursive practices of staying among young adults in rural Finland. *Journal of Youth Studies*, DOI: 10.1080/13676261.2024.2305895
- Ristaniemi, H. (2023) *Täällä on merkitystä mihin sukuun synnyt, se vaikuttaa kaikkeen: historiatietoisuuden muotoutuminen ja merkitykset Suomen saamelaisalueen tyttöjen elämässä*. Oulu: Oulun yliopisto.
- Räcköläinen, M., Laimi, T., Åkerlund, C., Iivonen, E., Kiilakoski, T., Rannanpää, S. & Salminen, J (2022) *Maaseutu- ja saaristoalueilla asuvien lasten sivistyksellisten ja sosiaalisten oikeuksien toteutuminen kouluverkon muutoksissa ja muutosten vaikutukset alueiden elinvoimaan*. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus.

- Rönnlund, M. & Tollefsen, A. (2023) School-to-work transitions in rural North Sweden: staying on in a reviving local labor market. *Journal of Youth Studies*, DOI: 10.1080/13676261.2023.2259323
- Rönnlund, Maria. 2019. 'I Love This Place, but I Won't Stay': Identification with Place and Imagined Spatial Futures Among Youth Living in Rural Areas in Sweden. *Young* 28 (2): 1–15.
- Stockdale, A., Theunissen, N. & Haartsen, T. (2018) Staying in a State of Flux: A Life Course Perspective on the Diverse Staying Processes of Rural Young Adults. *Population, Space and Place* 24 (8): e2139.
- Suutari, T., Rinne-Koski, K. & Riukulehto, S. (2021) *Juuret juniorille. Maaseudun lasten ja nuorten kotiseututietoisuuden rakentuminen*. Helsinki: Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti.
- Tuuva-Hongisto, S. (2018) Kotona, maalla, syrjässä. Syrjäkylänuorten haaveita kotiseudulle jäämisestä. *Nuorisotutkimus* 36 (3), 23–37.
- Tuuva-Hongisto, S. & Pöysä, V. & Armila, P. (2016) *Syrjäkylänuoret – unohdetut kuntalaiset?* Helsinki: KAKS - Kunnallissalan kehittämissäätiö.
- Vehkalahti, K. & Armila, P. (2021) Uusiin suuntiin. Nuorten muuttoliike peruskoulun ja toisen asteen opintojen välisessä nivelvaiheessa. Teoksessa Vehkalahti–Aapola-Kari–Armila (toim.) *Sata nuorta, sata polkua aikuisuuteen. Laadullinen seurantatutkimus Nuoret ajassa*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, 151–174.
- Vehkalahti, K. & Armila, P. & Sivenius, A. (2021) Emerging adulthood in the time of pandemic: The COVID-19 crisis in the lives of rural young adults in Finland. *Young* 29 (4), 399–416.
- Vehkalahti, K. & Ristaniemi, H. (2022) Places of belonging, places of detachment: Belonging and historical consciousness in narratives of rural Finnish girls. Teoksessa Farrugia–Ravn (toim.) *Youth beyond the city: thinking from the margins*. Policy Press: Bristol, 195–214.
- Vehkalahti, K., Eriksen, I.-M. & Østergaard, J. (eds. 2025, tulossa) *Growing up Rural. Qualitative longitudinal explorations of young people living in the Nordic countries*. London: Palgrave MacMillan.
- Wøien Meijer, Mari, Cedergren, Elin & Guðmundsdóttir, Hjördís (2023) *Rooting for the Rural: Changing narratives and creating opportunities for Nordic rural youth*. Nordregio policy brief 2023:5
- Öhrn, E. & Beach, D. (eds. 2019) *Young People's Life and Schooling in Rural Areas*. London: Tufnell Press.